

Τετάρτη 24 Ιανουαρίου 2018
Κοπή της πίτας της ΕΛΕΤΟ

Ομιλία του Προέδρου της ΕΛΕΤΟ

Για κάθε νέα έννοια και ένας νέος ελληνικός όρος!

Φίλες και φίλοι,

Είμαστε και πάλι μαζί για να εορτάσουμε την αρχή του νέου έτους με την καθιερωμένη κοπή της πίτας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ και το Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιό της (το ΓΕΣΥ) σας καλωσορίζουν.

Το 2017 εκλείσει λίγο μετά την ολοκλήρωση των συνεδριακών εργασιών της ΕΛΕΤΟ και την επιτυχή διεξαγωγή του **11^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»** (9–11 Νοεμβρίου 2017) Από το 1997 ως το 2017: **είκοσι χρόνια**: μία εικοσαετία **έντεκα συνέδρια**. Το 11^ο Συνέδριο ήταν αφιερωμένο στον εθνικό μας ποιητή **Κωστή Παλαμά**. Στην Εναρκτήρια Συνεδρία μας μίλησε γι' αυτόν και τη στάση του απέναντι στη γλώσσα η κα **Ελένη Πολίτου-Μαρμαρινού**, ομότιμη καθηγήτρια του ΕΚΠΑ, εμβριθής μελετήτρια του παλαμικού έργου. Το κύριο μέρος του Συνεδρίου περιλάμβανε **33** ανακοινώσεις, ενώ στο τελευταίο δώρο του πραγματοποιήθηκε, με εξαιρετική επιτυχία, η καθιερωμένη Ανοικτή Συζήτηση, αυτή τη φορά με θέμα *«Γλώσσα και ορολογία στη λογοτεχνία»*, που διηύθυνε και πάλι ο ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ κ. **Θεοδόσης Π. Τάσιος**, πιστός φίλος και επίτιμο μέλος της ΕΛΕΤΟ.

Όλες οι ανακοινώσεις του 11ου Συνεδρίου περιλαμβάνονται στον τόμο των 424 σελίδων, ο οποίος έχει ήδη εκτυπωθεί, ενώ τα πάντα για το Συνέδριο (πληροφορίες της διοργάνωσης, κείμενα ομιλιών, ανακοινώσεων και εισηγήσεων της Ανοικτής Συζήτησης) έχουν δημοσιευτεί ηλεκτρονικά στον ιστότοπο της ΕΛΕΤΟ και είναι προσβάσιμα μέσω της ιστοσελίδας του 11^{ου} Συνεδρίου (<http://www.eleto.gr/gr/Conference11.html>).

Το φετινό μήνυμα της πίτας της ΕΛΕΤΟ είναι το σύνθημα για να συνεχίσει η ελληνική γλώσσα να περιγράφει τον εξελισσόμενο κόσμο, σε όλους τους τομείς του, με δικά της γλωσσικά στοιχεία:

Για κάθε νέα έννοια και ένας νέος ελληνικός όρος!...

Και **νέος όρος** δεν σημαίνει οπωσδήποτε δημιουργία νέας λέξης ή νέων λέξεων· δημιουργία **νέου όρου** είναι και η απόδοση της νέας έννοιας με υπάρχουσα λέξη ή φράση, με πρόσθεση δηλαδή μιας ακόμα έννοιας στις έννοιες που παρίστανε ως τώρα η

υπάρχουσα λέξη ή φράση σε διάφορα θεματικά πεδία. Το σύνθημα αυτό εκφράζει τη βασική κατευθυντήρια γραμμή στη λειτουργία των οργάνων (επιτροπών και ομάδων) που ασχολούνται με την ορολογία των θεματικών πεδίων και τη μεταφορά της σύγχρονης ειδικής γνώσης στην ελληνική γλώσσα. Μια τέτοια ομάδα – που αποτέλεσε και εξακολουθεί να αποτελεί το ενεργότερο συστατικό του πυρήνα της ΕΛΕΤΟ – η ΜΟΤΟ (Μόνιμη Ομάδα Τηλεπικοινωνιακής Ορολογίας), εφαρμόζοντας τη γραμμή αυτή στην τηλεπικοινωνιακή ορολογία, την εξέφρασε εντονότερα ήδη πριν από 25 χρόνια, αίροντας τους δισταγμούς σχετικά με τη **δοκιμότητα** ή **μη** των νέων όρων, με το παλαιό σύνθημά της:

Κι ένας αδόκιμος ελληνικός όρος είναι καλύτερος από καθόλου ελληνικό όρο!...

Βέβαια, η **δοκιμότητα** ενός όρου, όπως αυτή οριζόταν τότε και εξακολουθεί να ορίζεται και σήμερα στα γενικά λεξικά προϋποθέτει την καθιέρωση του όρου λόγω της χρήσης του σε κλασικούς και αναγνωρισμένους συγγραφείς ή λόγω της ευρύτερης χρήσης του στον γραπτό ή στον προφορικό λόγο. Με έναν τέτοιο ορισμό, κανένας νέος όρος δεν είναι **δόκιμος**. Να περιμένουμε να τον χρησιμοποιήσουν αναγνωρισμένοι συγγραφείς και να διαδοθεί ευρύτερα ο νέος όρος και ύστερα να τον θεωρήσουμε δόκιμο! Μπορεί αυτός ο ορισμός του δόκιμου να ικανοποιεί τις ανάγκες και τους ρυθμούς της γενικής γλώσσας· για τις ειδικές γλώσσες του διάφορων θεματικών πεδίων, όμως, όπου ο ρυθμός παραγωγής νέων εννοιών και επομένως νέων ειδικών όρων είναι πολύ μεγάλος, αυτός ο ορισμός δεν επαρκεί.

Στον τομέα της Ορολογίας, λοιπόν, σύμφωνα με το Πρότυπο ΕΛΟΤ 561-1 που ισοδυναμεί με το Διεθνές Πρότυπο ISO 1087-1, **δόκιμος όρος** θεωρείται ο *προτιμώμενος όρος* καθώς και οποιοδήποτε από τα *δεκτά συνώνυμά* του στη γλωσσική κοινότητα του συγκεκριμένου θεματικού πεδίου. Και, μάλιστα, όταν ένας όρος έχει παραχθεί από ειδικό όργανο του θεματικού πεδίου και καθορίζεται σε κάποιο πρότυπο, ο όρος αυτός θεωρείται *προτιμώμενος*, επομένως **δόκιμος**. Το βασικότερο χαρακτηριστικό αυτών των *δόκιμων όρων* είναι ότι πληρούν, σε μεγάλο βαθμό, τις *αρχές σχηματισμού όρων* (http://www.eleto.gr/download/Orogramma/Or102_V05.pdf), όπως αυτές έχουν διατυπωθεί διεθνώς από τον ISO και μεταφερθεί και στα ελληνικά από την επιτροπή ΕΛΟΤ/ΤΕ21, συλλογικό μέλος της ΕΛΕΤΟ.

Η ΕΛΕΤΟ και τα συλλογικά μέλη και οι ομάδες της παράγουν ή υιοθετούν **δόκιμους όρους**, σύμφωνα με τον ορισμό της Ορολογίας· τώρα το αν αυτοί οι όροι θα γίνουν και δόκιμοι σύμφωνα με τον ορισμό των γενικών λεξικών θα εξαρτηθεί από τον βαθμό διάχυσης των όρων αυτών στη γενική γλώσσα λόγω της εξάπλωσης και εφαρμογής της ειδικής γνώσης στην καθημερινή ζωή. Ελλείπει δόκιμου όρου για μια νέα έννοια και ένας

αδόκιμος όρος επιτελεί σημαντική λειτουργία στη γλώσσα· αποδίδει ελληνικά τη νέα έννοια έστω και αν αυτός δεν έχει σχηματιστεί μελετημένα. Η δημιουργία ή υιοθέτηση όρων από τα όργανα Ορολογίας και η διάδοσή τους συντελεί στον περιορισμό των αδόκιμων όρων.

Το σύνθημα «Για κάθε νέα έννοια και ένας νέος ελληνικός όρος!» δεν αποκλείει και ορολογικά αδόκιμους όρους, στις περιπτώσεις όμως όπου δεν έχει ακόμα καθιερωθεί δόκιμος όρος. Αν και όταν ασχοληθούν κάποιοι ονοματοθέτες του θεματικού πεδίου (συνήθως ομάδα ή επιτροπή) τον αδόκιμο όρο ενδέχεται και να τον καταστήσουν δόκιμο ή να περιορίσουν τη χρήση του επιλέγοντας ως δόκιμο όρο έναν ορολογικά καταλληλότερο όρο.

Και ο φετινός τυχερός της πίτας της ΕΛΕΤΟ θα κερδίσει ένα αντίτυπο του **Χρηστικού Λεξικού της Νεοελληνικής Γλώσσας** της Ακαδημίας Αθηνών, προσφορά του επιστημονικού υπευθύνου του λεξικού, καθηγητή γλωσσολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών **Χριστόφορου Χαραλαμπάκη** τον οποίο και ευχαριστούμε θερμά. Θα ήταν απόψε κοντά μας, αλλά λόγος ανωτέρας βίας μας στερεί την παρουσία του. Κοντά μας σήμερα είναι ο πρώην γενικός διευθυντής της **McCain Hellas, Γιώργος Γκόνος**, εκλεκτό επίτιμο μέλος της ΕΛΕΤΟ.

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου ευχαριστώ όλα τα πρόσωπα που συνεισέφεραν με δώρα στη μικρή λαχειοφόρο αγορά μας, όπως αναγράφεται στον σχετικό πίνακα δώρων. Τελειώνοντας, εύχομαι, για όλες και για όλους σας, το έτος 2018 να είναι πολύ καλύτερο από τα προηγούμενα! Καλή Χρονιά!

Κ. Βαλεοντής